

۱۵

چشم انداز آزادکاری به افق ۱۴۰۰

۱۶

تولید بدون فرآوری

براساس آخرین آمار، تولیدات گیاهان دارویی خراسان رضوی در سال زراعی گذشته ۲۸ هکتار افزایش داشته است

۱۴

اضافه وزن بعد از تعطیلات را چه کنیم؟

یکشنبه ۱۵ فروردین ۱۴۰۰ شماره ۵۹۰۴

حق با
شماست

info@amejamdaily.ir

روابط عمومی: ۲۲۲۶۱۴۲

#وام-ودیعہ

رادی از کرمان:

از زمان اعلام اعطای وام ودیعه، بانک‌ها برای عدم پرداخت آن مدام سنگ اندازی می‌کنند. در خبرها اما مسؤولان با افتخار اعلام می‌کنند چند هزار وام ودیعه واگذار شده است. اما بانک‌های عامل در حالی که تمام مدارک تکمیل است برای پرداخت بهانه جویی می‌کنند.

#جاده-پرند

بارفروش از پرند:

جاده تهران به پرند بسیار ناهموار و پر از چاله‌های عمیق است. هر بار مراجعه ما به شهرداری هم با وعده همراه می‌شود. این‌که این چاله‌ها بسیار به خودروها آسیب می‌زند به کنار اما با کمی بارندگی معمولی این جاده بسیار بسیار خطرناک می‌شود.

#گناه-جریمه

شیری از تهران:

مدت‌هاست پیامک‌های اشتباه ارسال شده از سوی پلیس راهور موضوع گلابیه مردم است، اما دریغ از پاسخگویی درست از سوی پلیس. اشتباه بودن پیامک‌ها دیگر به شوخی شبیه است، پلیس نه تنها هیچ شانی برای مردم قائل نیست بلکه از نگاه شرعی هم این وجه حرام است.

#مرخصی-زندانی

تاجر از تهران:

مرخصی زندانیان بعد از بیماری کرونا بارها و بارها از سوی مسؤولان اعلام شد اما انگار هیچ نظارتی روی رفتار این افراد بیرون از زندان نیست، نکته جالب این‌که یک زندانی حبس ابد به خاطر قاچاق شیشه حالا نزدیک به چهار ماه در مرخصی است و تقریباً هرشب باعث مزاحمت ساکنان یک آپارتمان است. تماس با پلیس ۱۱۰ و حتی حراست قوه قضاییه هم کارساز نبوده است.

#دستور-ارزانی

یک شهروند از تهران:

مدتی پیش رئیس جمهور دستور داد تا قیمت‌ها کاهش پیدا کند! واقعا به نظر می‌رسد ایشان در کشور دیگری زندگی می‌کند. گرانی و تورم اگر به دستور بود که وضعیت صف مرغ و روغن این نبود. کاش لااقل نمک به زخم مردم نمی‌پاشیدند.

#ترافیک-میرداماد

امیری از تهران:

جمع چند اداره ثبت احوال در خیابان میرداماد باعث شده است بسیاری از رانندگان با خودخواهی تمام در پیاده‌روهای این خیابان پارک کنند و هم مزاحم شهروندان شوند و هم باعث ترافیک وحشتناک این خیابان شوند.

یک خلیج نیمه جان

در ۱۰ سال گذشته وسعت خلیج گرگان بیش از ۱۰ هزار هکتار کاهش یافته

واز حدود ۴۳۰ کیلومتر به ۳۳۰ کیلومتر مربع رسیده است

میتهم اسماعیلی

جامعه

آرام آرام انگار باید نام خلیج را از پیشوند گرگان خارج کنیم. باید در نقشه‌ها بازنگری کنیم و در ترسیم نقشه تازه، ۴۰۰ کیلومتر مربعی را که همیشه به رنگ آبی گوشه استان گلستان جاخوش کرده بود رنگ خاکی بزنیم. حالا سال‌هاست دوستداران طبیعت ایران و فعالان محیط زیست دارند فریاد می‌زنند که خلیج گرگان به سرعت در حال خشک شدن است و آب می‌خواهد. به جای آب اما در همه این سال‌ها دریای وعده‌ها بوده که به خلیج نیمه جان گسیل شده است. فرمولی که شباهت شگفتی با نسخه دریاچه ارومیه دارد. در ده سال گذشته وسعت خلیج گرگان بیش از ۱۰ هزار هکتار کاهش یافته و از حدود ۴۳۰ کیلومتر مربع به ۳۳۰ کیلومتر رسیده است و این پس‌روی‌ها تالاب کمیشان را هم خشکانده است. حالا هم سازمان نقشه برداری

ایران اعلام کرده سرعت خشک شدن خلیج گرگان نگران کننده است.

آن‌طور که مطالعات تازه این سازمان نشان می‌دهد حدود ۲۷ درصد خلیج گرگان نسبت به زمان پرآبی آن خشک شده است با این نکته که «ارزش زیستگاهی این ۲۷ درصد بیش از ارزش زیستگاهی تمام خلیج گرگان بوده است». داده‌های تازه سازمان نقشه برداری حکایت از این دارد که بیش از ۱۰۰ کیلومتر مربع از وسعت ۴۰۰ کیلومتر مربعی خلیج گرگان از دست رفته است. روند خشکی خلیج گرگان آتقدر سریع بوده که حتی باعث شده جزیره‌ای به مساحت تقریبی ۷۰۰ هکتار در نزدیکی جزیره آشوراده از دل آب بیرون بیاید! حالا که در ابتدای سال ۱۴۰۰ قرار داریم از وعده برنامه هفت‌ساله دولت برای نجات این دریاچه پنج سال گذشته و هنوز هیچ اقدام موثری برای نجات خلیج گرگان مشاهده نمی‌شود.

پرندگان مسموم در خلیج

در سهم نوسانات آب دریای خزر در خشک شدن خلیج گرگان شکی نیست اما در این ارتباط تنها مشکل این نیست. خشکی در مجموعه میانکاله و خلیج گرگان رخ داده است، چون تراز آب دریا مدام در حال کاسته شدن است. اما مسعود باقرزاده کریمی، مدیرکل دفتر حفاظت و احیای تالاب‌های سازمان محیط زیست، می‌گوید: «گرچه خیلی نمی‌توان در رفتار دریا تغییر ایجاد کرد اما مرکز تحقیقاتی اقیانوس‌شناسی به این جمع‌بندی رسیده است که تالاب میانکاله و خلیج گرگان علاوه بر کم شدن تراز آب، مشکل جدی دیگری هم دارند: کمبود اکسیژن.» او به جام جم می‌گوید: «این مساله به دنبال نبود شرایط تبادل آب رخ می‌دهد. وقتی جریان آب دریا بالا می‌آید، جریان آب وارد خلیج می‌شود و بعد دوباره ارتفاع آن کم می‌شود یا توفان‌هایی در خشکی آب را به دریا هدایت می‌کنند. حالا در نبود این جریان اکسیژن به تالاب نمی‌رسد و خفگی و مسمومیت در آب رخ می‌دهد. چه آن‌که سال پیش هزاران پرند در میانکاله و خلیج گرگان تلف شدند و یکی از علت‌ها همین مسمومیت بود.»

خلیجی که تالاب شد

به پیوست هر خبری از خلیج گرگان تصویری از کلونی قایق‌های به گل نشسته به چشم می‌خورد. تصویری که البته بیراه با ماجرای این خلیج نیست. بحث بر سر نجات این خلیج همچنان ادامه دارد و همه راه‌های نجات هم به پول ختم می‌شود. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی گلستان گفته که کانال‌های منتهی به خلیج گرگان با اعتبار هزار میلیارد ریالی سازمان بندار و دریانوردی لایروبی و این پهنه آبی احیا می‌شود. قدرت... عابدی گفته این اعتبار اخیراً تصویب شده است. البته این اعتبار در حالی به گفته او تأمین شده که در لایجه بودجه ۱۴۰۰ برای احیای خلیج گرگان ردیف بود چه مستقل پیش‌بینی نشده است. دولت مدعی محیط زیست هم اعلام کرده برای اجرای طرح هفت‌ساله نجات خلیج گرگان «با موانعی روبه‌روست». گمانه کارشناسان این حوزه اما تبدیل خلیج به یک تالاب در آینده نزدیک است. حمید علیزاده، معاون پژوهش و فناوری پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی می‌گوید: «در صورت نبود اقدامات مبتنی بر راهکارهای دقیق علمی برای بهبود شرایط زیست بوم خلیج گرگان در جنوب دریای خزر، این خلیج به یک تالاب مرطوب داخلی تبدیل شود.»

آیا لایروبی خلیج را زنده می‌کند؟

دریاچه خزر دارای یکسری نوسانات فصلی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت است. نوسانات کوتاه‌مدت شامل تغییرات فصلی و بارندگی‌های بهار و پاییز است و باعث بالا آمدن سطح دریا تا ۲۰ سانتی‌متر می‌شود و به همان نسبت در فصول کم‌بارش شاهد کاهش همان مقدار هستیم. نوسانات میان‌مدت در یک بازه ۲۰ تا ۳۰ ساله بررسی می‌شود که نشان می‌دهد در این مدت آب دریای خزر یک تا دو متر نوسان داشته است. نوسانات بلندمدت هم در بازه صدساله است که نشان از تغییرات سطح آب دریای خزر تا ۴۰ متر هم دارد. در نوسانات میان‌مدت در دهه ۸۰ نوسانات دریای خزر منجر به بالا آمدن آب شد آن‌قدر که تقریباً تمامی کناره دریاى خزر را در بر گرفت. براساس داده‌کاوی آماری پس از ۳۰ سال باید منتظر بالا آمدن آب دریای خزر باشیم، اما این اتفاق نیفتاده است و روند نزولی سطح نوسانات آب دریای خزر ادامه دارد و آن‌طور که شواهد نشان می‌دهد به نظر نمی‌رسد آب دریای خزر برگردد. پس چاره چیست؟ مرکز اقیانوس‌شناسی ادعا می‌کند که بر اساس مطالعاتی، اگر تنگه‌هایی که خلیج و دریا را به هم مرتبط کرده لایروبی کنیم، جریان آب سریع‌تر خواهد شد و خودپالایی و تبادل آب به میزان بیشتری رخ خواهد داد. باقرزاده کریمی معتقد است با این راهکار البته که سطح آب خلیج بالا نخواهد آمد و این مرکز نیز چنین ادعایی ندارد. اما به اطمینان بیشتری می‌توان گفت که با انجام لایروبی کانال‌های منتهی به خزر نوعی تهویه در این زیستگاه رخ خواهد داد.»

دریا پس می‌رود

زمین خواران جلو می‌آیند

دلیل اصلی روند سریع خشک شدن خلیج گرگان را تغییر در نوسانات آب دریای خزر می‌دانند. اما چرا این تغییرات در پهنه دریای خزر به سرعت اتفاق افتاده است. این نوسانات چطور بوده که حالا با کاهش شدید آن روبه‌رویم و در کنار آن شاهد خشک شدن خلیج گرگان و آب رفتن تالاب انزلی و شوره‌زار شدن تالاب کمیشان باید باشیم؟ آمارها نشان می‌دهد تنها در یک دهه گذشته ۳۸۰ کیلومتر مربع معادل ۱۲ دریاچه ارومیه در زمان پرآبی آن از آب دریای خزر کاسته شده است. همچنین ارزیابی‌ای که از سطح آب دریای خزر در زمستان سال گذشته اواخر ۲۰۱۹ انجام شد، نشان می‌دهد که سطح آب دریای خزر در سال ۲۰۱۹ میلادی، در ادامه روند کاهش خود از سال ۱۹۹۵، به کمترین میزان طی ۳۰ سال اخیر رسیده است. اما بازهم رد مداخلات انسانی است که در این پدیده مشهود است. هرچند حالا تغییرات اقلیمی و گرمایش زمین بهانه‌ای برای فرار بشر از مداخله در طبیعت عنوان می‌شود و برخی به اشتباه معتقدند از این واقعه گریزی نیست اما آنچه باعث گرمایش زمین و تغییرات اقلیمی هم می‌شود انسان است. مداخله‌های انسانی در پایین آمدن سطح آب دریای خزر هم مشهود است.

بیش از ۷۰ درصد از آب دریای خزر را آب رودخانه ولگای روسیه تأمین می‌کند. از طرفی به دلیل یخ‌زدگی بسیاری از زمین‌های کشاورزی منطقه ولگا قابل استفاده نبوده است اما با تغییرات اقلیمی و گرمایش زمین نه تنها این یخ‌زدگی از بین رفته بلکه خاک این زمین‌ها هم مناسب برای کشاورزی شده است. همین دلیلی است تا کشور روسیه طی دو دهه گذشته بیش از ۲۵ میلیارد تومن تأمین آب کشاورزی این زمین‌ها را و ولگا ایجاد کند. همین کار را کشورهای دیگر انجام دادند و باعث کاهش شدید ورودی آب از سوی ولگا به دریای خزر شده‌اند. سدسازی بسیار از سوی کشورهای حاشیه دریای خزر در طول دو دهه گذشته باعث شده منبع اصلی تأمین آب دریای خزر که رودخانه ولگای روسیه است به شکل معناداری محدود شود. همان تغییرات اقلیمی که باعث حاصلخیز شدن زمین‌های یخزده روسیه شده است از سوی دیگر باعث تبخیر بیشتر آب دریای خزر و کاهش چشمگیر سطح تراز آب خزر شده است. برخی کارشناسان ادعا می‌کنند این روند در سال‌های آینده هم ادامه دارد چراکه میزان آب‌دهی ولگا در سال ۲۰۲۰ طبق پیش‌بینی موسسه آب‌شناسی و هواشناسی روسیه کمتر از حد نرمال خواهد بود. پس روی آب دریای خزر نه تنها حالا به خشک شدن تالاب انزلی، کمیشان و البته خلیج گرگان منجر شده که برای ما یک خطر دیگری هم به همراه دارد، خطری به نام زمین‌خواری در حالی که بسیاری از کارشناسان معتقدند پسرروی دریای خزر نباید به‌عنوان آزادسازی دریا و فرصتی برای ساخت تاسیسات و تجهیز امکانات تلقی شود، چراکه این بخش بستر دریاست و هر آن احتمال پیشروی آب دریای خزر و بازپس‌گیری این بستر وجود دارد. اما حالا که زمینه برای تجاوز به اراضی ساحلی فراهم شده می‌بینیم که خاکریز ماسه‌ای بسیار گسترده‌ای در سواحل دریای خزر در حال شکل گرفتن است.